

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

3 Sitne cuiuslibet ratio legis effectrix

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

preceptum ff. de legi. & liura. eo. Iura non in singulas personas sed gñaliter constituntur. Inde ergo fit cōsequens vt in supremū finem qui oibus communis est fit dirigenda, & non ad particulares accomodanda. Beac igitur ait co. li. c. 1. Arif. Ipse leges de omnibus dictā: coniectātes, aut cōtem omniū vultū: ē. aut optimorū, aut Principum. Vbitres insinuat respub. s. d. e. m. o. c. r. a. t. i. a. m. & regnū. Quo fit vt legalis iustitia, vniuersas complectatur virtutes. Adde si iubet & rōnum supremā. Fons & origo legū omniū aeterna lex & diuinae mētis. Deus aut cuncta in seipsū ordinat ac retulit leges ergo vniuersae sic lege illa regulandae sunt, vt in eundem tēdāt (copū. Id quod & diuū Platonem dial. 1. de leg. minimē latuit vbi ait, oportere vt legū lator eū ordinē sequatur, vt humana ad diuina vbiq; referatur. Ex his fit cōsequens, quod dū legislator leges in suum particulare commodū cōstituerit, tyrannū se esse intelligat. Sequitur subinde qd in vnaquaq; republica, vt puta in toto vno regno, leges oēs ad finē totius sint referendae. Nō qd nō singulis ciuitatibus p eam condōne permittendae sint particulares, sed qd dēt omnes ciuitates, vcluti mēbra vnius corporis sibi copulari. At verò regna diuersa ē: si sub vno sint rege, nō dēt sic gubernari, vt vnius res, diuina. s. politica in vtilitatē alterius inaequaliter pertrahantur: sed per se quodlibet ob suū ipsius commodū administrat. V. g. Si non alia rōne transmarina regna acquirerentur, nisi vt omnia eorū bona Hispaniā obuenirent, eorūq; leges in tē nostram delecteremus: videlicet, vt si nra essent mancipia, nō feruaretur aequitatis decor. secus si cōmerciōrū rōne vicarijs sibi operis inferarēt. Hae de legū sine: nā de eius effectibus qui sūt facere ciues bonos, ac de alijs quibus ipsa felicitas nobis agitur, q. s. disturi sumus.

Ad primū igitur argū rōdetur qd etiā cōtingat legē qd ad singulare cuiuspiam bonū ordinatur, rōne cōsistere: illa tñ cōsistentia illi cōmittitur, qd illud singulare bonū ad eōe refertur: veluti in speculatiuis nulla veritas particularis cōclusionis solida est, nisi que in prima principia resoluitur. Et per idē soluitur argū sū nēpe qd praecpta circa singularem bona inde vim habent legis qd singularem illa in cōe bonū ordinantur. Haud ita men praecpta hōi leges proprie dicenda sunt, sed legū applicationes ad par-

ticularia. Leges. n. (vt distū est) legibusque monstrati) vniuersales esse dēt. Exempli gratia: Lex est, Vnū cole Deum, quae neq; tempus, neq; locū praescribit, neq; verò singularē alloquitur personā. Praecptum autē esset, si praelatus hodie cuiuspiā iustā rōne iuberet sacrum facere, aut vrbem preces fundere cogeret. Itē lex est, chaos honorare parentes, & vt parentes filios alāt. Praecptū autē est, cū iudex te iubet aut patēri, aut filio in tali necessitate alimonā suppeditare: ita que cum lex in genere de actionib. nostris generaliter iubeat, quae sunt: circa singularem, inde fit, vt praecpta sūt earū applicationes ad singula. Quocirca etiā lex vna specialius alteram explicet, non illico desinit esse lex, quatenus semper manet vniuersalis, est. n. ex vt dicit Dominicus atq; apostolicos ab opere seruiemus, licet sit explicatio illius generalioris, Sabbathā sanctūcēs.

A R T I C V L V S III.
Vniuersi cuiuslibet nationis legis esse dicitur.
Articulus tertius tertiam definitionis particulā occupabit, quae erat de autoribus legū. Arguitur nō vniciq; priuatim competat, leges suo ordine cōdere, Primū ex dicto. Apost. ad Rom. Gēs quae legem non habent, naturaliter ea quae legis sunt, faciunt: ipsi enim sibi sunt lex, hoc autē de singulis mortalib. asseruet, quatenus naturae luce ducti sibi quisq; nouit bonū & malū discernere. Secundū arguitur. Intētio legislatoris est vt suos ciues ad virtutem inducat: vnusquisq; autem potest alium ad virtutē inducere: ergo vnus cuiusque ratio legem ferre potest. Et tertio loco accedit eiuādem Arist. sentent. 1. o. Ethic. cit ca finem, vbi patrem familias in suo domo comparat Principi sua Republicae: vt velut hic ciuitatem, ita & ille domū gubernet, sergo sicut Princeps ciuitatis, ita & pater familias suis leges ponere valet. In contrarium est Iud. co. lib. 5. Eym. & refertur dist. 5. vbi ait: Lex est constitutio populi secundum quam maiores natū simul cū plebibus aliquid sanerunt. Quibus verbis docere videtur non esse cuiuslibet scribere leges.

Quaestio praesens vnica, velut superior, cōclusionē absoluit. Leges cōdere, nō cuiusq; sed reipublicae est, eiusq; vicē gerentis seu curā habēris. Conclusio haec ex ea qd proxime constituta est facile hoc modo colligitur.
 Lex

Postre maratio

Plato. Primū Corollarium.

Secūm.

Ad primū.

Ad secūdū.

otio

autem

in hōi

illi ai

De au-

storib.

legum.

Primū

argum.

Secūdū

argum.

Tertū

argum.

Aristot.

Solut

quasi.

proposi-

ta vnica

condō.

Deducitur conclusio ex antecedenti. Lex est regula dirigens in cōe bonū: dirigitur autē in cōe bonū propriū est, republicae cuius eiusmodi bonū proximus finis ē: ergo penes ipsam finem ac penes illum, qui deus. eius hēt curā, prius est ferendū legū. **Aristot.** notē per Arist. doctrinā 1. Ethic. facile intelliges. Effectus n. causae proportionē hēt ad finales: ut quo effectus ē altior, sit & eius quoque finis sublimior. Finis n. proximus militis, est singularē locū defendere, Ducis vero, victoria. Regis autē pax: & ideo ad Regē pertinet inferiora cuncta in illū supremū finē ordinare. Eadē rōne quia stentatiua: autis finis ad questrem refertur, sit ut ars ē equestris stentatiua: operationē dirigat. Legē igitur cōe bonū, peculiaris est: reipublice finis, & leges illuc nos ducunt: propriū erit reipublice illas cōdere, quibus nos eodē perducatur. Vā! la to in Dialogo de regno. Regis, autē, munus esse condere, idēq. Arist. Ethic. 10. cōstituit. & l. si Imperialis. Cōde legi, & cōstit. soli Imperatori cōcessum legitur leges, tū cōdere, tū ad eō interpretari. Subnecitur autē & secūda rōlex. n. v. in hēt coercitiuā, ut auctor est Arist. Ethic. 10. & Papin in l. 1. de legib. vbi legē appellat coercitionem. Vis autē hae & vigor in sola republica. & Principe existit, sicuti totius aialis virtus ē mēbra mouere. Est autē cōsideratione discernendū inter eos qui leges sciscite pnt, & illos quorū consilio sciscuntur. Iuris n. cōsulti leges ex viscerib. naturalis philo sophiae rōne & iudicio eliciunt: firmatē tū & coercendi vigorem nemo illis, nisi, qui iurisdistione pollet, valet apponere. Vā ut prudentiū cōsilia pōdas per se nō hēt legū, ita neq. princeps sine cōsiliū maturo cōsilio eas dēt edicere. Obuiū tū in promptu sit huic conclusioni argū. Deus Princeps oium est legū latōrū: & tū neq. reipublica est neq. ei vicē gerēs: ppe q. nō a reipub. auctoritatē mendicauit. Rñō tū est: Non eo sensu in praesentiarum asserti quēcūq. gubernatorē vices reipublicae gerere, ac si vicarius eius existat: sed satis est curā illius habere, seu tanquam vicarium, seu tanquā eius auctorem ad dñm cui curā est publica gubernatio. Pariformiter & de Christiā inquantū hō erat, sentiendū est, utpote qui ceu Redēptor ac Rex Regni caelorum, legū conditor noster fuit. Ac subinde eius vicarius Pontifex maximus. Is n. nō gerit ecclesiae vices quasi ab illa aucto-

ritate natus, verum quasi Christi vicarius cuius vice fungitur, a quo utiq. solo, licet per ecclesiam eligat auctoritatē suscepit. Idemque est de epis iudicium ac praesentis ab ipsis institutis. Saeculares autē reges ac monarchae secus hēt. Haud n. à Deo proxime, & quod aiunt, immediate creati sūt: praeter Saul ac Dauidem cuiq. pro sapia, cui sceptrū ipse commisit, sed ut hētur l. q. placuit. ff. de cōstit. prin. reges ac principes a populo creati, sunt, in quas sūt trā stulit impetrū prātem, ut inf. q. 6. & copiosius lib. 3. q. 4. patebit. Vā verū illud apud Sapientē ex Prou. 8. supra citā. Per me reges regnant, &c. non aliter intelligēdum est, quā q. ab ipso tanquā naturalis iuris auctore donati mortalib. est, ut vnaquaque reipublica seipsam regendū hēat arbitriū, ac subinde vbi rō q. s. p. trā mē ē est dñi numinis, pōtū laucit, in aliū sūt trāsmittat prātem, cuius legib. prouidētius gubernetur. De primis autē legislatoribus varia referunt saeculares historiae. Pli. namq. lib. 8. Naturalis historiae, c. 56. ait, Cereē inter oēs primam leges dedisse: ut autē alii putauerit Rhadamantum. At vero Iosephus aduersus Appionē apertissimē ac disertissimē veritatem ostendit. Nempe inter mortales Moyseū prius sacras promulgasse leges, ut diuinitus sibi traditas. Nā post multo tempore illi extiterunt legislatores quos Iosidorus in libro 1. refert, & horoneus n. inquit, rex Graecis primus leges constituit. Metacius Trismegistus Aegyptiis. Atheniensibus Solon: Lycurgus Lacedaemonijs, ac deinde Romanis Numa Pompilius, qui successit Romulo. Ad primū igitur argū rñdetur legem in homine bifariā existerē, vno mō tāquā in regulāte, quo pacto est in legislatore, atq. altero tāquā in regulato, quēcadmodū ē cōtingit in singulis hominibus iuxta verbū Plā. Signatū est super nos lumē vultus tu. Vñ & illie Apostolos subdit. Qui ostendunt opus legis scriptū in cordibus suis, scriptū. s. a. Deo ipso summo legū cōditore. Ad eū vero rñdet. Philosophus. 10. Ethic. cap. 2. vbi ait legē vim hēe coercitiuā. pō. ergo priuatorū quisq. vnum quemlibet eorum ad virtutis officia cōsilijs ac monitijs reducere, haud tamē perfecte, si ipsum cogēdo: ob idq. talia monia non habebunt legū virtutem ac robur. Ac simili ferē mōdo: exemplo ibidem respōdet ad tertium, fa-

Quid se ferint. scriptores de primis legislatoribus. Pli. namq. Ioseph. Iosidor. Ad ar. gūm. partisen. gūm. Plā. Ad priā. mūm. Plā. Ad secū. dū arg. Ad tert. iū arg.

Solutio. quae. propo. ta vnic. conclō.

retur enim patrem familias nonnulla statuere posse in sua domo precepta, eadēq; sub aliquibus poenis, quas exigere paterna auctoritate poterit, etiam vique ad verbera. At vero sicuti dominus non est perfecta respublica, ita neque eius precepta absoluta vim legis: vt puta cū neq; in carcerem conijcere potest suos, neque in exilium mittere, neque alijs id genus supplicijs afficere: vt lib. 5. q. 2. filius patribus, vbi de patria potestate copiosius.

ARTICVLVS IIII.

Utrum promulgatio sit de ratione legis.

Superest de mō vt quartus articulus potestatem definitionis particulam patefaciat qua legis ponendi forma notabatur. Arguitur ergo non esse necessariam promulgationem legis vt suā fortiaur vim. Primum lex naturalis obligat vniuersos, que tamen nulla indiget promulgatione, cum neque in statu innocentie, neque post naturam corruptā ante Moysen talis fuerit lex promulgata. Secundo: lex vetus diuina, vt 1. 2. q. 103. art. 4. Auctor S. Thom. cessauit illi Christianæ mortis articulo quo redemptor dixit, Consummatum est, subinde tum noua obligatio cœpisse etendendum est, nam cessatio vnius, fuit alterius inchoatio, aliās mundus absque lege obligante diuina per aliquam temporis moram existeret. Et tamen promulgatio legis nō fuit tunc facta, sed sub festum Pentecostes, ergo obligatio legis non pendet ex promulgatione. Et tertio. Lex civilis obligat loco absentes coram quibus non promulgatur & pariformiter tempore futuros, apud quos non est amplius necessaria promulgatio. Contrarium autem legis, dist. 4. c. in istis, vbi habetur, leges tūc institui, dum promulgantur. Ad quaestionem responderet duabus conclusionibus. Prima, Nulla lex vllum habet vigorem legis ante promulgationem, sed (vt citatum decretū asserit) tunc instituitur, dum promulgatur. Itaque nullam (vt quidam arbitratur) exceptionē cōclusio hæc permittit. Et probatur ex natura ipsius legis. Est enim regula & mensura nostrarū actionū: regula autē nisi operantibus applicetur, vana est: applicari autē nequit nisi per eius notitiam: nā qui regula vultur, eā intueri necesse hēt. Fit ergo cōsequens, vt ante promul-

gationem qua subditis innotescit, nō eos obligādo perstringat, sed tunc præcipi quā promulgatur. Vñ leges, C. de legibus & cōstit. Leges sacratissimæ quæ cōstringunt hoīum vitas intelligi ab hoīb. dēt. Et in auth. vt facta nouæ const. & c. tūc valere leges iubent, tunc in cōe facta sunt manifestæ. Idē hī iure canon. vt ext. de postulat. pre l. c. ad hec. & de cōst. c. cognoscētes. Dū bitas autē quid noīe promulgatio censendū sit. Vtrū nondū lex velut promulgata sit habēda quousq; in oīum notitiā fuerit dispersa. Apparet. n. rō mō facta id persuadere. Enim vero si lex per sui notitiā applicat, sit vt quousq; sit cūctis nota, non obliget, atque adeo nec promulgata cōstat. Et cōfirmat inde quille quē lex laet, ignorantia excusat, q. nō cōtingeret, si legis vinculo innodaretur. Huius argumenti gratia statuit. Secūda, Lex vt promulgata censetur, nō exigit vt in oīum notitiā perueniat sed tunc promulgata dū solenniter in Principis curia vel in provincia primo præconio, vel alia legitima vta edicitur. Sed hīc citato, de postulat. pl. Et in alleg. Auth. Et rō est, quia tūc promulgatur lex, dū sub præcepti forma constituitur, Tunc autē fit præceptum, cū primū publicius edicitur: ergo vbi primū solenniter fit manifesta, cōsetur promulgata, vimq; induit præcepti. Restat autē scrupulus, Nunquid cū primū, v. g. in curia Cæsaris promulgatur lex, tenentur illa oēs regni indigenæ? Vt enim hoc rōni contrariū. nā tunc neq; remotissimi ad quos nondū potuit fama pertingere, excusaretur ignorantia: q. assertu nectariū est. De hoc licet ad nomen videat spectare tñ iuris vtriusq; doctores secus loqui videntur quā rō docet. Panor. n. & reliqui super d. c. cognoscētes. extra de cōst. & loā. And. super illo verbo, data Romæ. lib. sex: i postremo. Et Bal. super l. etiam citata. Leges sacratissimæ. C. de legibus licet fateantur tunc legem promulgari, quando solenniter dicitur: neminem tamen obligari ea putant, antequam illam audierit, nisi crassa culpabilis ignorantia hominem acuset. Et ratio eoru est, q. putant idem esse quempiam ignorantia excusari, & non obligari lege. Contra hos autem statuitur tertia conclusio. Cum primū lex solenniter est promulgata, in curia vel in regni metropoli, obligat vniuersos, tamē si circa culpā ignorantes à culpa excusent. Probat

Prima ratio ad partem negatiuam. Secūda ratio. S. Tho. Tertia ratio. Prima conclusio.

Parua dubitatio. Rō tæ: tandi. Confirmatio. Secūda conclusio. Scrupulus. Panor. Io. An. Baldus.